

AŽ JE VAŠE SPRAVEDLNOST VĚTŠÍ NEŽ SPRAVEDLNOST TĚCH NEJSAPRAVEDLIVĚJŠÍCH - I.

Bratři a sestry, přátelé, vzácní hosté,
přeji Vám všem milost a pokoj Boží ve jménu našeho Pána Ježíše Krista!

Naše dnešní slovo je zapsáno v Matoušově evangeliu 5. kap., verších 1-20:

Když spatřil zástupy, vystoupil na horu; a když se posadil, přistoupili k němu jeho učedníci. Tu otevřel ústa a učil je:

„Blaze chudým v duchu, neboť jejich je království nebeské. Blaze těm, kdo pláčou, neboť oni budou potěšeni. Blaze tichým, neboť oni dostanou zemi za dědictví. Blaze těm, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni. Blaze milosrdným, neboť oni dojdou milosrdenství. Blaze těm, kdo mají čisté srdce, neboť oni uvidí Boha. Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni syny Božími. Blaze těm, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské. Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a lživě mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně. Radujte se a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebesích; stejně pronásledovali i proroky, kteří byli před vámi.

Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali. Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. A když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí všem v domě. Tak ať svítí světlo vaše před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.

*Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. Amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine ani jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane. Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání, a tak učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen za nejmenšího; kdo by však zachovával a učil, bude v království nebeském vyhlášen velkým. **Neboť pravím vám: Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů, jistě nevejdete do království nebeského.**“*

Slova, která známe jako „Kázání na hoře“ a z něhož jsme četli úvodní část, se dají vnímat a vykládat hned několika způsoby.

- ***Kdybyste této části měli dát nějaký nadpis, který by shrnoval jeho obsah, jak byste ji pojmenovali?***

Kázání na hoře v minulosti někteří nazvali „Magnou chartou Božího království“, jiní mluví o srovnávání „hodnot uznávaných světem a hodnot uznávaných

Bohem“, další mluví o „srovnání povrchního pohledu s pohledem na charakter jedince“ a další „o dobré zprávě pro zapomenuté a ponížené“ ...

Sám bych možná tato slova nazval „**Dobrou nadějí navzdory všem okolnostem...**“ Kázání na hoře nám ukazuje, že podstatou Božího království je **PRAVÁ SPRAVEDLNOST, PRAVÁ BOHOSLUŽBA A PRAVÝ SOUD.**

A klíčovým prohlášením pro porozumění celému slovu je to, kdy Ježíš říká: „***Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů, jistě nevejdete do království nebeského.***“

Jinými slovy: **Bud'te spravedlivější, než jsou ti nejspravedlivější.** To si umíme asi jen těžko představit.

Pokusím se to vysvětlit na něčem, čemu všichni snad budeme rozumět. Dnes se od rána u nás v Nymburce běží půlmaratón. Víme, že klasický maratónský běh je dlouhý 42 km a 145 metrů.

Hodně a poměrně rychle chodím, snad proto mi moje chytré hodinky, které jsem dostal od dětí, spočítaly, že ve své věkové kategorii mužů mám kondici skutečně vynikající. Prý dokážu Maratón uběhnout za krásných **7 hodin 18 minut.** 😊 Paráda! Trochu naivně jsem snil o vavřínovém věnci pro vítěze. (Teda upřímně, běhat pro věnec z bobkového listí, tedy koření, protože to vavřín ve skutečnosti je, mi přijde trochu podivné, ale budiž...)

Jenže pak jsem si vzpomněl na **Emila Zátopka**. Ten před 70 lety v Helsinkách uběhl Maratón za **2 hodiny 23 minut.** Emil rád říkával: „*Když nemůžeš, přidej.*“

No, je to ještě horší, než jsem si myslel, protože současný český borec, **Karel David**, vám nejspíš řekne: „*Pohni chlape, protože když chceš být lepší než já, musíš to dát pod 2 hodiny 11 minut.*“

A nakonec to dorazí **Eliud Kipchoge** z Keni a jen se usměje a konstatuje: „*Hele, když chceš zvítězit, musíš to dát rychleji než za 2 hodiny a 1 minutu.*“

No a pak mi došlo, že jsem v pytlí a měl jsem úplně jasno, protože jsem si spočítal, že počínaje Zátopkem, mě všichni na Maratónské trati dvakrát předběhnou, pokud by se běžela na okruhu. Přestože kondici mám, a i kdybych tomu dal trénink, nemám nejmenší šanci zvítězit. **Ale co když nejde o to doběhnout první, nýbrž zvítězit sám nad sebou?**

- *Přátelé, znáte ve svém okolí někoho opravdu spravedlivého?*

Pokud ano, tak podle těchto blahoslavenství by naše spravedlnost měla převyšovat jeho spravedlnost.

Naši otázkou zůstává: „*Jak se tedy můžeme stát spravedlivějšími, než byli profesionální spravedliví tehdejší doby – farizeové?*“ O nich je známo, že Mojžíšův zákon rozpracovali do 613 přikázání a snažili se je dodržovat do poslední mrtě. A byli v tom opravdu dobří.

Na začátku jsme četli, že těmto slovům sice naslouchaly zástupy lidí, kteří si přišli Ježíše poslechnout. Přesto se domnívám, že byla určena především Ježíšovým učedníkům. Učedníci v těch slovech mohli slyšet jednu důležitou věc: pokud půjdete po mojí cestě, nečekejte slávu a bohatství, přesto však nepřijdete o svou odměnu, i když se ji nejspíš nedočkáte na této straně nebe. **Boží království je nositelem dobré naděje navzdory všemu, co nás obklopuje.**

Přesto všechno, co jsme četli, co si opakujeme a co si mnohdy znovu připomínáme, **jsme pod neustálým tlakem okolí, které nás programuje a žene do výkonu.** Takže problémy naší doby jsou v něčem podobné problémům doby Ježíšovy – výkon a vnější dojem.

I my, stejně jako ti nejspravedlivější lidé Ježíšovy doby – farizeové, **jsme zaměřeni na vnější dojem, na dodržování nepodstatných věcí a neustále sebe a druhé nutíme k výkonu.** Při tom všem **zapomínáme na vlastní srdce a málokdy si všímáme charakteru,** který se promítá do našich postojů.

Znovu mi to došlo včera, když jsem přednášel o včelách v jedné lesní školce v Praze. Přiznám se, že jsem byl nadšen z dětí, které mě zdravily, byly zdravě sebevědomé, nebály se ptát a diskutovat a jak jsem si všiml, neměly potřebu si něco dokazovat na úkor druhých. Když jsem po přednáškách mluvil s jednou ze zakladatelek lesní školky, vyprávěla mi, že jim nejde o žádný výkon, nýbrž o to, aby se děti cítily v přírodě přirozeně, aby nikam nespěchaly a mohly si věci vyzkoušet, osahat, aby je bavilo věci objevovat. **A aby skrze své zkušenosti našly propojení s přirozeným světem, a nakonec i samy se sebou a svými emocemi.**

Náš dnešní biblický text je poměrně bohatý, pojďme se podívat jen na některá prohlášení známá jako blahoslavenství. (Blahoslavený se dá opsat slovem „šťastný“.) Třeba nám napomohou být ve spojení sami se sebou.

Blaze chudým v duchu, neboť jejich je království nebeské.

Být chudý v duchu nemusí nutně znamenat, že „nemáme všech pět pohromadě“. Dá se tomu rozumět například tak, že na jednu stranu nenecháme s sebou orat,

nenecháme si všechno líbit, necháme se vláčet druhými či okolnostmi, a na straně druhé si nebudeme o sobě myslet, že za nic nestojíme. Být chudým v duchu ve skutečnosti znamená **smýšlet o sobě střízlivě, nahlížet na sebe pravdivě, přijmout se a usilovat o to „být sám sebou k Boží slávě“**.

Blaze těm, kdo pláčou, neboť oni budou potěšeni.

Pláč je doprovodným jevem našich emocí – buď pláčeme vzteky, radostí, sebelítostí, bolestí nebo lítostí či zlomenosti. Pokud pláčeš vzteky či sebelítostí, pak utišení nejspíš nenajdeš. Pro jistotu se zeptám:

- *Když jste plakali vzteky nebo sebelítostí, pomohlo vám to nějak?*

Tipnu si, že nás to spíš vrhlo do ještě většího naštvání a hořkosti... (u někoho to může ale fungovat tak, že když se vypláče, uklidní se a začne věci hodnotit mnohem realističtěji.)

Ten pláč, o kterém se zde Ježíš zmiňuje, **je pláčem lítosti nad vlastním stavem, je i pláčem zlomenosti nad zoufalým stavem světa a vztahů okolo nás**. A tam můžeme dojít potěšení, protože Boží odpovědi na takový pláč je osobní odpuštění a také naděje obratu k lepšímu.

Blaze tichým, neboť oni dostanou zemi za dědictví.

Tichost, skromnost jsou dnes považovány za slabosti. Často slyšíme, že „...*kdo nemá ostré lokty, neuspěje...*“ Slovo „tichost“, které je zde použito, Řekové používali pro charakteristiku zkroceného koně. **Být tichý tedy znamená mít pod kontrolou svou sílu, emoce, ambice.**

Máme před sebou pozoruhodné ujištění – právě proto, že jsi tichý, dostaneš zemi za dědictví. **Nepotřebuješ si nic násilím urvat**. Máš-li něco v dědictví, máš za to jednak zodpovědnost a máš na to zásadní vliv, protože dané dědictví spravuješ.

Budeme-li přemýšlet o tom, že **můžeme dostat naši zemi do dědictví (naš národ), pak to také znamená, že na dědictví můžeme mít vliv**. Dochází nám, že můžeme naší zemi, našim lidem přinášet slova o naději, o vykoupení, a že můžeme zároveň vykupovat dědictví předků?

Každá rodina má svá „dědictví“ – některá jsou negativní (násilí, různé závislosti, sebevraždy...), ale **má i svá pozitivní dědictví** – ochotu pomáhat, ujímat se opuštěných, disponuje obdarováním v různých oblastech lidské činnosti... Přemýšlejme nad tím, jak vykoupit a jak naložit s tím pozitivním dědictvím našich rodin. Na co dobrého z minulosti můžeme navázat. Jsem přesvědčen o tom, že v každé rodině se dá na něco pozitivního navázat.

Pátřejme v minulosti, vyhledávejme a vynášejme ty dobré věci na světlo, navazujme na ně, ovlivňujme jimi svět kolem sebe.

(Nedávno jsem si vzpomněl na své prarodiče – dědeček byl poručníkem několika nezletilců, kteří zůstali sami. Zaopatřoval je a pomáhal jim. Něco podobného se odehrálo i v široké rodině mé manželky. V ní se v několika rodinách ujali děti či dospívajících z dětských domovů nebo z problematického prostředí. My s manželkou, tím že jsme se stali přechodnými pěstouny, nejsme nijak výjimeční. V podstatě jsme pouze navázali na to dobré rodinné dědictví. Díky tomu ho můžeme rozvést a přinést tím společnosti kousek něčeho užitečného a snad pozitivního... Považuji to za dar velké Boží milosti, když kdokoliv může v něčem dobrém navázat na dobré dědictví po předcích.)

Přátelé **tichý člověk nepotřebuje na sebe upozorňovat**, být centrem pozornosti, prosazovat své zájmy na úkor druhých. A přesto je jeho charakter tak výrazný, že se do centra pozornosti nakonec dostane. Připomeňme si, že jak o Mojžíšovi, tak i o Ježíšovi se říkalo, že „jsou tichými lidmi“. Tišší nejenomže dostanou dědictví, ale ze zkušenosti mohou říct, že jim ve zdravé společnosti bude nakonec i nasloucháno.

Blaze těm, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni.

Hladověť a žíznit po spravedlnosti je zvláštní spojení. Jestli lidé po něčem dnes hladoví a žízní, pak většinou po úspěchu, zajištění, pohodlí, dobrých vztazích v okolí. Nejsm si jist, zda po spravedlnosti od určitého věku lidé skutečně hladoví a žízní, protože spravedlnost znamená „padni komu padni“. A pokud máme nějaké svědomí, jsme si moc dobře vědomi svých selhání.

Snad Vás potěší zjištění, že mnohé děti na školách, kam chodím s přednáškami, po spravedlnosti skutečně žízní. Když diskutujeme o různých životních situacích, pokouší se vymyslet nějaké spravedlivé řešení i tam, kde neexistuje.

Mimochodem, hlad a žízeň po spravedlnosti Vás nakonec dovede **k Boží spravedlnosti, která říká, že náš dluh byl jednou provždy vyrovnán.**

Blaze milosrdným, neboť oni dojdou milosrdenství.

Vědomí vyrovnaného dluhu má vliv na naše nitro a něco se v nás proměňuje. Ten, kdo byl zahrnut milosrdenstvím se sám začíná stávat milosrdným. Zde je jednoduchá rovnice Božího království: **milosrdenství je spravedlivou odplatou za projevené milosrdenství či velkorysost.** Prokazuješ-li tedy velkorysost či milosrdenství, vždycky se ti to **v dobrém a často v nečekané chvíli vrátí.**

Ámen.

Petr Plaňanský (KS Nymburk 23.4. 2023)